

## امکان سنجی مناطق مستعد توسعه با استفاده از مدل AHP

(نمونه موردی: شهرستان بهمنی)

زهرا نظری

<sup>۱</sup> دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز/ کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی zahranazari۶۰۰@gmail.com

## چکیده

استان کهگیلویه و بویراحمد به دلیل واقع شدن در میان فلات مرکزی و دشت‌های سواحل جنوبی دارای آب و هوای متنوع بوده و در نتیجه پوشش گیاهی و گونه‌های درختی و درختچه‌های جنگلی آن بسیار متنوع است. این استان که به سرزمین چهار فصل و پایتخت طبیعت ایران شهرت یافته است؛ اما همواره به دلایلی نظیر فقر اقتصادی و عدم وجود صنایع مادر و یا عدم توجه به بحث اشتغال ساکنان آن دارای مشکلات فراوانی می‌باشد. بنابراین با توجه به ضرورت گردشگری و نقش این صنعت در ایجاد اشتغال و افزایش درآمد ساکنین استان، شهرستان بهمنی به عنوان منطقه مورد پژوهش در امر امکان سنجی مناطق مستعد توسعه اکوتوریسم مورد پژوهش قرار گرفته است. این پژوهش با کمک نرم افزارهای GIS، نرم افزار Expert Choice در مدل AHP به شناسایی نقاط مستعد توسعه طبیعت گردی در سطح شهرستان بهمنی پرداخته شد؛ نتایج پژوهش حکایت از پهنه بندی مناسب اماکن گردشگری موجود شهرستان بهمنی با استانداردهای پژوهشی دارد.

## واژه های کلیدی

اکوتوریسم، نرم افزار Expert Choice، مدل AHP، شهرستان بهمنی

## مقدمه

قرن بیست و یکم، قرن بهره‌گیری از فرصت‌های تجاری ارزشمند در بخش‌های خدماتی به ویژه گردشگری است. گفته می‌شود گردش مالی صنعت گردشگری جهان در این سده از گردش مالی بخش صنعت فراتر خواهد رفت و در چند سال آینده دست کم به ۲ تریلیون دلار خواهد رسید (۱). صنعت گردشگری نه تنها یکی از پر درآمدترین صنایع جهان است بلکه یکی از اشتغال‌زاترین صنایع نیز می‌باشد (۲). با شروع قرن بیست و یکم صنعت گردشگری به یکی از پر درآمدترین صنایع دنیا تبدیل شده و رقابت فشرده‌ای در این زمینه در بین کشورهای جهان به چشم می‌خورد.

## بیان مساله

گردشگری در سال‌های پس از جنگ جهانی دوم رشد زیاد و پایداری را در حدود ۵ درصد نشان می‌دهد که خود وابسته به رشد اقتصادی دراز مدت، رشد زمان اوقات فراغت و سطح درآمد همراه با توسعه

تکنولوژی به ویژه در زمینه حمل و نقل در طی این سال‌ها است. گردشگری در جهان به عنوان یک فعالیت اقتصادی، تبلور عینی جریان سرمایه و جایجایی انسان در حجمی بسیار بزرگ محسوب شده که در ده‌های اخیر رشد بسیار بالایی داشته است. اهمیت روز افزون صنعت توریسم موجب آن شده است که نظر محققین علوم مختلف انسانی - اجتماعی را به خود جلب کند. از این جهت هریک از آنها سعی دارند تا با بینش‌های علمی خود صنعت توریسم را تعریف نموده و رهنمودهای مناسبی را جهت رشد و توسعه آن ارائه نمایند. انجام فعالیت‌های توریستی که مشاغل گوناگونی را به دنبال دارد در هر کشوری به عنوان بخشی از فعالیت‌های اقتصادی در کنار بخش صنعت و کشاورزی موجب رونق و پیشرفت اقتصادی آنها می‌گردد.

شهرستان بهمنی به عنوان یکی از شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویراحمد به دلیل مسائلی از جمله فقر اقتصادی ساکنین شهرستان همواره دارای مشکلات فراوانی بوده است. در این راستای می‌توان با بررسی پتانسیل‌های گردشگری فراوان در شهرستان بهمنی با استفاده از سیستم‌های امکان سنجی کارآمد به رفع مشکلات مردم شهرستان اقدام نمود. متأسفانه وجود مشاغل اندک دولتی در شهرستان، عدم وجود نیروی متخصص در صنایع نفتی و معدنی، فقر، بیکاری و همچنین عدم توجه سازمان‌های دولتی در سطح استان و کشوری به شهرستان بهمنی در رفع نیازهای شهرستان، باعث توجه به بیشتر بخش‌های دیگر تولید درآمد و ارزآوری با توجه به محدودیت منابع پیش گفته شده است. با این وجود برای دستیابی به چنین درآمد قابل حصولی می‌بایست برنامه‌ریزی جامعی صورت گرفته و سرمایه‌گذاری‌های مناسب در زمینه‌های سخت افزاری و نرم افزاری این صنعت صورت پذیرد.

## فرضیات تحقیق

۱- به نظر می‌رسد شهرستان بهمنی دارای منابع تفرجگاهی و چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد است که امکان گسترش اکوتوریست را با قابلیت‌های بالایی دارا می‌باشد.

۲- با شناسایی ظرفیت‌های توریستی شهرستان بهمنی امکان توسعه پایدار در امر اکوتوریسم را فراهم خواهد شد.

## موقعیت جغرافیایی شهرستان بهمنی